

PSIHOLOGIE

CZU 37.016:811.111

https: <https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-1.30>

ASPECTE METODOLOGICE ALE DIAGNOSTICĂRII INTELIGENȚEI LINGVISTICE LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ

BOTNARI Valentina,

Doctor în pedagogie, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

valentina_botnari@yahoo.com

<http://orcid.org/0000-0002-1190-9346>

RUSU Cătălina,

doctorand,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

rusugabriel2002@gmail.com

<http://orcid.org/0009-0007-1320-2815>

REZUMAT

Prezentul articol reliefează esența și importanța deținerii inteligenței lingvistice de către elevii de vârstă școlară mică ca și achiziție valorică pentru însușirea limbii engleze. În acest sens, se propune un instrument de diagnosticare a nivelului deținerii inteligenței lingvistice de către elevii de vârstă școlară mică și anume un test care conține itemi raliați la cele patru aspecte ale inteligenței lingvistice: fonologie, semantică, sintaxă, praxis. Se oferă rezultatele aplicării testului respectiv prelucrate cu ajutorul metodelor de prelucrare statistică precum: programul Statistical Package for the Social Sciences (SPSS), Coeficientul Alpha Cronbach, analiza frecvențelor, analiza frecvențelor încrucișate, Testul T pentru eșantioane perechi, Corelația Pearson. Articolul include și estimări ale valorii rezultatelor constatative, cuprinzând și ariile de valorificare a acestora.

Cuvinte-cheie: limba engleză, competență, inteligență lingvistică, școlar mic.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF DIAGNOSING THE LINGUISTIC INTELLIGENCE IN EARLY SCHOOL-AGE STUDENTS

BOTNARI Valentina,

PhD of pedagogy, Associate Professor,
State University „Ion Creangă” from Chișinău

valentina_botnari@yahoo.com

<http://orcid.org/0000-0002-1190-9346>

RUSU Cătălina,

PhD student,

State University „Ion Creangă” from Chișinău

rusugabriel2002@gmail.com

<http://orcid.org/0009-0007-1320-2815>

SUMMARY

This article highlights the essence and importance of the possession of linguistic intelligence by students of young school age as a valuable acquisition in learning English language. In this sense, a tool is proposed to diagnose the level of linguistic intelligence purchased by students of young school age, namely a test that contains items related to the four aspects of linguistic intelligence: phonology, semantics, syntax and praxis. The results of the application of the respective test are provided by statistical processing methods such as: the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) program, Cronbach's Alpha Coefficient, frequency analysis, cross-frequency analysis, T-test for paired samples, Pearson Correlation. The article also includes estimates of the value of the findings, including the areas of their exploitation.

Keywords: English language, competence, linguistic intelligence, young students.

Cunoașterea unei limbi străine reprezintă una dintre provocările actuale ale societății în care trăim. Această competență solicitată stringent de către metamorfozele sociale actuale constituie un bun prilej de cunoaștere a lumii în care trăim și, de asemenea, o cale mult mai rapidă de comunicare și înțelegere cu cei din jurul nostru.

Limba engleză este o limbă de comunicare internațională vorbită de întreaga lume. Ea a devenit nu

numai o necesitate, ci și un mod de viață. Însușirea ei de la o vârstă cât mai fragedă oferă copilului siguranță în comunicare și dezvoltarea optimă a unor funcții cognitive. Cu cât temele abordate în însușirea unei limbi străine aparțin unor domenii mai diverse, cu atât câmpul informațional se lărgeste și permite utilizarea limbii străine însușite în orice situație și moment din viața reală.

În ceea ce ne privește, aderăm la ideea introducerii

învățării limbii străine încă de la cea mai fragedă vârstă, acest lucru constituind un avantaj, în sensul că îl pregătește pe copil să se dezvolte conform exigențelor sociale actuale, care îi permit o adaptare rapidă și armonioasă în cadrul câmpului social. Datorită acestui fapt, copilul are posibilitatea să cunoască de timpuriu lumea care îl înconjoară și să se pregătească pentru integrarea în societate gradat, prin asimilarea unui bagaj de cunoștințe bine conturat, din care va extrage informațiile necesare și corespunzătoare unei situații reale de viață. Vârsta copilăriei este una a formării etaloanelor senzoriale, implicit a celor fonetice, ce stau la baza formării percepției fonemate a aspectului sonor atât al limbii materne, dar și a altor limbi. Dezvoltarea simțului lingvistic, a inteligenței lingvistice, în ansamblu, prezintă achiziții valorice și neapărat necesare în formarea competențelor de comunicare în limba maternă, totodată, și în alte limbi. Contextul motivant de învățare a limbii străine îl propulsează pe copil în situația solicitantă de comparare permanentă a tuturor aspectelor limbii materne cu aspectele respective din alte limbi. Acest fapt, dezvoltă inteligența lingvistică, dar, eventual și generală.

Formarea competențelor-cheie de comunicare în limba maternă și a competenței de comunicare în limba engleză presupun, cu certitudine, atât utilizarea, dar și dezvoltarea inteligenței lingvistice. În această situație, lipsa unor activități bine structurate cu conținuturi axate pe valorificarea inteligenței lingvistice, prezintă o carență substanțială în formarea competențelor nominalizate [1]. Inteligența lingvistică este o resursă fundamentală pentru deținerea competențelor de comunicare în limba străină. Vârsta școlară mică, precum am remarcat, face parte din perioada senzitivă de însușire a competenței de comunicare în limba străină, contribuind, implicit, la dezvoltarea inteligenței lingvistice a copilului.

Inteligența lingvistică este un concept teoretizat și studiat de Gardner H. [2, 3, 4] pe parcursul câtorva decenii și reprezintă ușurința în exprimarea și perceperea nuanțelor limbajului verbal, abilitatea de a învăța limbi străine și de a folosi limbajul în atingerea unor obiective, dar și abilitatea de a folosi eficient limbajul pentru a ne exprima teoretic și poetic. Persoanele care posedă acest tip de inteligență preferă discuțiile, dezbaterile, asocierile de cuvinte, să citească, să scrie, să povestească. Inteligența lingvistică se dezvoltă în situația în care copilului i se acordă oportunitatea și timpul necesar pentru a-și exprima ideile cu ajutorul cuvintelor.

Cercetătorii Lwin M., Khoo A., Lyen K. și Sim K. [5] afirmă că inteligența lingvistică reprezintă abilitatea de a alcătui o propoziție, de a transmite o idee clară și de a folosi cuvintele în mod conștient în comunicare, citire și scriere. Dr. Armstrong T. [6] definește inteligența lingvistică ca fiind abilitatea de a utiliza în mod eficient cuvintele în limba vorbită sau scrisă.

Inteligența lingvistică ne permite să înțelegem ordinea și sensul cuvintelor, iar abilitățile lingvistice se reflectă în utilizarea limbajului. Oamenii cu o astfel de inteligență la cote înalte au capacitatea de a utiliza foarte bine operațiile limbajului. Manifestarea efectivă a inteligenței verbale/ lingvistice poate fi regăsită în relatarea de povești și în creativitatea evocării, în toate

formele umoristice care implică jocuri de cuvinte, în finalul neașteptat al unei glume și în diferite alte forme de manifestare spontană a limbajului. Această inteligență este catalizatorul limbajului expresiv (utilizarea metaforelor, a epitetelor și a inversiunilor) și, nu în ultimul rând, în învățarea corectă a gramaticii și a topicii în vorbire și scriere. Persoana cu o inteligență lingvistică dezvoltată gândește bine în cuvinte, se exprimă frumos, dovedește ingeniozitate în utilizarea limbajului, este spontană și spirituală, îi place să citească, să scrie, să asculte, să vorbească și este capabilă să conecteze cunoștințe noi. Inteligența lingvistică este cel mai des întâlnită competență umană.

Inteligența lingvistică cuprinde patru domenii sau dimensiuni majore de analiză, precum apreciază Lazear D. [7] în lucrarea sa *Eight ways of knowing - Teaching for multiple intelligences* (cu prefață de Gardner H.).

- semantică sau nuanțe de sensuri ale cuvintelor (polisemia, omonimia), prin care o persoană apreciază nuanțele subtile de diferențiere a descriptorilor;
- fonologie sau sunete, ritm, inflexiune și contorul de cuvinte; fonologia contribuie la îmbunătățirea discursului, fiind un factor-cheie în comunicarea orală.
- sintaxa sau ordinea cuvintelor, care implică regulile care guvernează ordinea cuvintelor în vorbire sau scris, precum și semnificația acestora într-un anumit context;
- praxis (pragmatica), sau diferitele utilizări ale cuvintelor, precum în structura propoziției sau în înțelegerea nuanțelor culturale ale cuvintelor sau a aspectelor ce țin de manifestările afective ale celui ce vorbește.

Literatura de specialitate reliefează evoluția ontogenetică semnificativă a însușirii inteligenței lingvistice, aspectele fiziologice și funcționale ale inteligenței lingvistice, influența mediului familial, în contextul familiilor bilingve, și elemente de pedagogie și metodică aplicată la elevul de vârstă școlară mică, cu particularitățile însușirii limbii străine. S-a întemeiat faptul că perioada miciei școlarității este fundamentală în dezvoltarea gândirii copilului, deoarece se dezvoltă bazele vieții intelectuale complexe și se produc importante transformări cantitative și calitative în planul proceselor de cunoaștere, transformări ce se referă atât la organizarea sistemului de cunoștințe și noțiuni, cât și la caracteristicile operative ale gândirii, fapt relevant pentru dezvoltarea inteligenței lingvistice.

Un obiectiv urmărit în cercetarea noastră a vizat elaborarea și implementarea unui test de măsurare a inteligenței lingvistice la elevii din clasa pregătitoare, având drept fundament cele patru dimensiuni de identificare a inteligenței lingvistice: semantica, fonologia, sintaxa și praxisul. Menționăm că testul elaborat a fost validat pe un eșantion de elevi care nu a fost ulterior implicat în experiment. Eșantionul a fost format din 105 elevi, cu vârste cuprinse între 6-7 ani. Pentru a îndeplini criteriile de omogenitate și alegerea corectă a eșantionului, elevii, subiecți în această cercetare provin atât din mediul urban cât și din cel rural, naționalitatea și etnia lor nefăcând parte din zona noastră de interes.

Testul de inteligență lingvistică

1. Alcătuieste 3 propoziții formate din 3, 4 respectiv 5 cuvinte.

2. Transformă propozițiile enunțiative date în propoziții interogative și exclamative.

Ionel merge la bunica. A venit vara.

3. Completează fiecare din propozițiile și structurile următoare cu încă 3 cuvinte.

Păsările zboară. Copiii se joacă.

Ioana și Maria... Frunzele copacilor...

4. Alcătuieste 4 propoziții în care cuvântul „casă” să se afle primul, al doilea, al treilea și ultimul în propoziția formată.

5. Dă exemplu de cuvinte care au același număr de silabe ca și cuvintele date: măr, fluture, televizor, alee, soare.

6. Alege varianta corectă:

varze / verze;

ierne / ierni;

ardei / ardel;

aripi / aripe;

fructuri / fructe;

chibrite / chibrituri.

7. Precizează sunetul inițial din următoarele cuvinte: băiat, cuie, arici, minge, floare.

8. Denumeste cuvintele din imagine (exemplu: broască, toc, car, sare), dă exemple de alte sensuri ale

cuvintelor și alcătuieste o propoziție în care să le utilizezi.

9. Dă exemplu de cuvinte cu același sens: vine, zăpadă, aleargă, gătește, poșetă.

10. Memorizarea unei poezii și redarea ei peste o perioadă de timp („Țânțarul și avionul”).

11. Creează rime pentru cuvintele date: casă, parte, floare, trece, sac.

12. Alcătuieste o scurtă poveste utilizând cuvintele date: Maria, mașină, pădure, floare, ploaie.

13. Redă utilizând plastilina următoarele obiecte: pahar, copac, măr, floare, țestoasă.

14. Alcătuieste un scurt dialog cu titlul „Întâlnire cu un prinț/prințesă”.

Ca metode de prelucrare statistică, au fost utilizate: programul Statistical Package for the Social Sciences (SPSS), Coeficientul Alpha Cronbach, analiza frecvențelor, analiza frecvențelor încrucișate, Testul T pentru eșantioane perechi, Corelația Pearson [8].

Testul elaborat a cuprins 14 itemi, proiectat și implementat în conformitate cu gradul de complexitate a sarcinilor aplicate și vârsta subiecților.

Cotarea răspunsurilor subiecților s-a făcut pe o scală în 5 trepte de tip Likert, de la 1 = Insuficient, 2 = Suficient, 3 = Bine, 4 = Foarte Bine și 5 = Excelent.

Tabelul 1. Frecvența calificativelor subiecților la testul de inteligență lingvistică

		Frecvență	Procent	Procent Valid	Procent Cumulat
Valid	Insuficient	10	9,5	9,5	9,5
	Suficient	17	16,2	16,2	25,7
	Bine	29	27,6	27,6	53,3
	Foarte Bine	31	29,5	29,5	82,9
	Excelent	18	17,1	17,1	100,0
	Total	105	100,0	100,0	

Constatăm că 9,5% din totalul de subiecți au obținut calificativul *Insuficient* la testul de inteligență lingvistică, adică elevii nu au capacitatea de a se plia pe cerințele testului elaborat și răspund succint la doar 2-3 itemi; 16,2 % dintre elevi au obținut calificativul *Suficient*, cu alte cuvinte, acești elevi au răspuns deficitar la multe dintre cerințe, însă, printr-un limbaj relativ limitat, au abordat cel puțin jumătate din cerințele testului docimologic; 27,6% dintre respondenți au calificativul *Bine*, adică elevii au răspuns întrebărilor solicitate de profesor, au precizat la ce folosesc toate obiectele prezentate, dar au ezitat la cerințele ce presupun continuarea frazelor, ceea ce denotă o slabă capacitate de utilizare a limbajului în condiții de aplicare a potențialului creativ. Din totalul de subiecți intervievați, 29,5% au obținut calificativul *Foarte Bine*, ceea ce înseamnă că respondenții au respectat toate cerințele date prin probele utilizate ca instrument de evaluare a inteligenței lingvistice și au răspuns adecvat la ele, cu excepția a 1-2 răspunsuri pe care le-au greșit. 17,1% dintre subiecți au obținut calificativul *Excelent*; cu alte cuvinte, au redat toate cuvintele memorate, au definit imaginile date, oferind și definiții pentru acestea, au răspuns întrebărilor solicitate

au precizat la ce folosesc toate obiectele prezentate, au continuat propozițiile date. Elevii au identificat forma gramaticală corectă a tuturor substantivelor prezentate, au precizat forma de plural a substantivelor date, au oferit mai multe înțelesuri pentru un cuvânt, au alcătuit propoziții care conțin cuvintele exemplificate. De asemenea, elevii au utilizat corect codul semnificațiilor cuvintelor și ale propozițiilor, au ales cuvintele potrivite în comunicare și au făcut acordul corect dintre subiect și predicat.

Astfel observăm ca doar 17,1% dintre elevi au asimilat complet și corect cele patru dimensiuni lingvistice abordate în învățarea gramaticii limbii române, dar și atent urmărite în învățarea limbii engleze - semantica, fonetica, sintaxa și praxisul. Deși majoritatea, în acest caz, este reprezentată de 29,5% dintre elevi, care au obținut calificativul *Foarte bine*, noi ne vom concentra asupra celor 27,6% dintre respondenți, care au obținut *Bine* la testul de inteligență lingvistică – aceștia, conform celor patru domenii majore de interes ce au stat ca bază pentru studiul nostru experimental, și-au însușit competențele de a utiliza în mod corect limba, din punct de vedere gramatical, în comunicarea orală, de a

folosi omonimele, de a utiliza corect acordul dintre subiect și predicat, prin completarea unor enunțuri lacunare; au sesizat aspectele referitoare la ordinea cuvintelor, însă nu toți la același nivel.

În altă ordine de idei, elevii chestionați au fost investigați la nivelul inteligenței lingvistice sub aspectele comunicării și asertivității, fiind vizate aspectele ce determină capacitatea de exprimare/verbalizare a acțiunilor efectuate, nivelul de înțelegere a situațiilor sociale, capacitatea de elaborare a enunțurilor - aspecte care, la elevii ce au obținut calificativul *Bine*, nu s-au dezvoltat în mod optim deoarece au ezitat la cerințe ce pretind continuarea frazelor, ceea ce denotă o slabă capacitate de utilizare a limbajului în condițiile de aplicare a potențialului creativ.

Testul de măsurare a inteligenței lingvistice poate fi descris și în funcție de cele patru aspecte lingvistice avute în vedere: semantică, fonologie, sintaxă, praxis. Scorul total la testul de inteligență lingvistică se obține adunând scorul subiecților la fiecare item și împărțind suma

obținută la numărul de itemi. Constatăm că, dintre dimensiunile inteligenței lingvistice, elevii obțin scorurile cele mai mari la fonologie, urmată, în ordine descrescătoare, de semantică, praxis și sintaxă. Astfel, experimentul realizat are un efect pozitiv semnificativ statistic în cazul dezvoltării inteligenței lingvistice per total, cu accent pe dimensiunile lingvistice: semantică și sintaxă. În cazul aspectelor fonologie și praxis, nu s-a evidențiat un efect pozitiv semnificativ statistic.

Așadar, rezultatele constatative obținute în urma aplicării testului de identificare a inteligenței lingvistice, prelucrarea statistică a acestora ne oferă informația care ne permite să avem reprezentări clare cu privire la nivelul deținerii de către elevii mici a competenței de comunicare în limba străină, dar și în limba maternă. Totodată rezultatele respective sunt, incontestabil, valorice pentru determinarea tehnologiei de eficientizare a deținerii competențelor lingvistice în limba engleză și de comunicare de către elevii de vârstă școlară mică.

Referințe bibliografice:

1. Badea D., Competențe și cunoștințe – fața și reversul lor. În: Revista de pedagogie, nr. 58 (3), 2010, p.33-52, ISSN 0034-8678.
2. Gardner H., Inteligențe multiple Noi orizonturi. București: Curtea Veche, 2022, 318 p. ISBN 978664411624.
3. Gardner H., Mîntea disciplinată. București: Sigma, 2011, 320 p. ISBN 973-649-646-2.
4. Gardner H., Intelligence Reframed. Basic Books, New York, 1999, 292 p. ISBN 9780465026111.
5. Lwin M., Khoo A., Lyen JK., Sim C., How to multiply your's child intelligence: a practical guide for parents of seven-year-olds and below. Pearson Education Asia, 2002, 296 p, ISBN 0131013556.
6. Armstrong T., Multiple intelligence in classroom. 4th edition, Alexandria Virginia, 2017, 243 p, ISBN 1416625097.
7. Lazear D., Eight ways of knowing-Teaching for Multiple Intelligences. Corwen Publishers, 1999, 272 p. ISSN 13-978-1575171180.
8. Labăr A.V., Popa L. N., Antonesei L., Ghid pentru cercetarea educației. Iași: Polirom, 2009. 189 p. ISBN 978-973-46-1279-6.